Alicja Szymczakowa

Urzędnicy Koniecpolskich – starostów sieradzkich 1455–1481

Po śmierci Jana Taszki Koniecpolskiego kanclerza Królestwa Polskiego i starosty sieradzkiego (zm. 26 marca 1455) starostwo sieradzkie odziedziczyli jego żona Dorota z Sienna i synowie: Jan, Jakub i Przedbor. Kanclerz przejął starostwo po Szafrącach, od których wykupił je za bliżej nieokreślone długi królewskie. W 1479 r. Kazimierz Jagiellończyk zawarł ugodę z Jakubem Koniecpolskim. W zamian za zwrot starostwa otrzymał on zapis 2400 florenów na cle piotrkowskim oraz 2000 grzywien. Pomimo wystawienia aktu zrzeczenia się starostwa 12 marca 1479 r. Jakub trzymał je do śmierci (zm. 12 lipca 1481)¹.

115

Początkowo tytułu starosty sieradzkiego używali wszyscy trzej synowie kanclerza Jana². Można zauważyć, że Jan i Jakub zastępowali się w czasie sprawowania sądów w Sieradzu. W 1468 r. Jakub był tam tylko raz w maju, natomiast Jan przewodniczył posiedzeniom sądu siedmiokrotnie. Prawdopodobnie to efekt wcześniejszych uzgodnień dotyczących podziału królewskich ziem. Jan i Jakub objęli tenutę sieradzką, a wraz z nią władzę administracyjno-sądowniczą w województwie, natomiast Przedbor otrzymał tenutę szadkowską. Z tytułem tenutariusza szadkowskiego występował co najmniej od 15 czerwca 1472 r.³ Funkcje publiczne

¹ A. Szymczakowa, *Szlachta sieradzka w XV wieku. Magnifici et generosi*, Łódź 1998, s. 44, 53; *Urzędnicy łączący, sieradzcy i wieluni XV wieku. Spisy*, oprac. J. Bieniak, A. Szymczakowa, red. A. Gąsiorowski, Wrocław i in. 1985, s. 138; W. Zawitkowska, *W służbie pierwszych Jagiellonów. Życie i działalność kanclerza Jana Taszki Koniecpolskiego*, Kraków 2005, s. 340–341.

² Jan przewodniczył posiedzeniom sądu grodzkiego w Sieradzu: 31 VIII 1460, 26 IV, 8 IX 1464, 2 IX 1465, 29 V 1466, w 1467: 6 IV, 20 VII, 16 XI; w 1468: 17 II, 28 III, 27 VI, 8 VII, 10 VIII, 14 XI (Brodnia), 5 XII; w 1469: 13 III, 22 VII – zob. AGAD, Księgi ziemskie sieradzkie [dalej: SZ], ks. 12, k. 99v; Księgi grodzkie sieradzkie [dalej: SG], ks. 12, s. 708; ks. 13, s. 925, 1027; ks. 14, s. 380, 486; ks. 15/16, s. 139, 188, 414, 453, 488, 505, 510, 579, 587, 616.

³ AGAD, SG, ks. 17, s. 441. Pojawił się jeszcze w czasie posiedzeń sądu 7 i 14 IX 1472 r. w Sieradzu – tamże, s. 509, 513.

związane z obowiązkami starosty po śmierci Jana 19 kwietnia 1471 r. spadły wyłącznie na Jakuba, prepozyta kolegiaty św. Floriana w Krakowie i kanonika gnieźnieńskiego. Imiennie do niego adresował król mandaty dotyczące realizacji postanowień, np. odnośnie do ustanowienia wadium w sporach sieradzan czy egzekucji dóbr z powodu nieobecności na wyprawie wojennej⁴. Obie godności kościelne wymagały od Jakuba rezydencji w kapitułach. Ponadto zaangażował się wraz z matką w fundację klasztoru paulinów w Wielgomłynach, toteż w Sieradzu bywał dość rzadko⁵, jakkolwiek poza urzędowymi sprawami załatwiał w tym mieście także sprawy prywatne wynikające z obrotu nieruchomościami znajdującymi się w ziemi sieradzkiej. Od śmierci Przedbora 12 maja 1475 r., jedynym starostą sieradzkim i tenutariuszem Szadkowskim pozostał kanonik Jakub. Koniecpolscy starali się bywać na sądach, które z reguły odbywały się w poniedziałki lub wtorki co sześć tygodni. Rytm ten zakłócały liczne przesunięcia roków z różnych przyczyn. Na przykład 16 września 1471 r. roki odroczono ze względu na nieobecność starosty, który był w poselstwie oraz z powodu wyprawy na Węgry⁶. Sejmy w Piotrkowie także powodowały przeniesienie roków.

116 Koniecpolscy musieli zatem zorganizować sprawny zarząd starostwem i powierzyć funkcje administracyjne, sądownicze i gospodarcze zaufanym urzędnikom. Spośród osób zatrudnionych jeszcze przez ich ojca skorzystali z doświadczenia Andrzeja ze Zduńskiej Woli, który w latach 1443–1454 wykonywał obowiązki burgrabiego i sędziego grodzkiego. W czasach kanclerza w Sieradzu rozpoczął karierę także Jakub Krokocki, prywatnie szwagier Andrzeja Wolskiego. Początkowo Krokocki zastępował sporadycznie Andrzeja w sądzie grodzkim (1444–1445), potem występował jako komornik Mszczuja z Rokszyc, sędziego sieradzkiego (zm. 1451) w sądach powiatów sieradzkiego i szadkowskiego. Talenty Krokockiego docenił kanclerz Jan Koniecpolski, który od 1451 r. korzystał z jego usług jako swego komornika, zasiadającego w obu wymienionych

⁴ AGAD, SG, ks. 12, s. 272–273.

⁵ W nagłówkach zawierających składy sądów Jakub pojawił się: w 1458: 8 V, 16 V; w 1462: 29 III, 14 VI; w 1463: 22 VIII; w 1466: 29 V; w 1468: 19 V; w 1469: 8 V, 2 VIII; w 1470: 31 I, 14 IV, 22 VI, 7 IX; w 1472: 17 IV, 15 VI, 31 VII, 25 VIII, 7 IX, 14 IX, 7 XII; w 1473: 15 VI, 15 XII; w 1474: 7 II; w 1477: 19 V, 15 IX; w 1478: 6 I; w 1479: 5 XI, 19 XI; w 1480: 10 I, 13 III, 21 VIII, 10 XI – zob. AGAD, SG, ks. 12, s. 228, 254; ks. 13, s. 148, 641; ks. 14, s. 486; ks. 15/16, s. 50, 71, 92, 102, 501, 642, 665; ks. 17, s. 393, 441, 488, 506, 509, 513, 578, 734; ks. 18, s. 13, 213; ks. 19, s. 413, 546; ks. 20, s. 22–23; ks. 21, s. 70, 77, 106, 143, 305, 349; ks. 39, s. 229. Poza posiedzeniami sądów odnotowano jego obecność podczas wypełniania innych obowiązków związanych z urzędem starosty, np. oddanie cła sieradzkiego w dzierżawę, zastawy części starostwa – zob. A. Szymczakowa, *Szlachta sieradzka...*, s. 49–54.

⁶ AGAD, SG, ks. 17, s. 174.

sądach ziemskich. Zastępował też na tym samym forum podkomorzego Piotra Zajączka⁷.

Młodzi Koniecpolscy przejęli personel ojca. Obsługę starostwa zapewniali przez dłuższy okres: Andrzej Wolski (do 1472 r.), Jakub Krokocki (do 1480 r.), Marek z Wąglczewa i Janowic (1445–1461). Sporadycznie obok nich pojawiają się urzędnicy z tytułami burgrabiego czy sędziego: Stefan ze Zduńskiej Woli, Jan Podlaski (Podłęski), Jan Noskowski, Mikołaj Krokocki, którzy najpewniej zastępowali urzędników pochodzących z nominacji starostów. Druga uwaga dotyczy zróżnicowania funkcji, z którymi występują w źródłach urzędnicy starościńscy. Andrzej ze Zduńskiej Woli jest jednocześnie sędzią i burgrabią, Krokocki – w zasadzie rządcą, w tym samym czasie wykonuje także zadania sędziego i burgrabiego, często zastępując Wolskiego⁸. Można wręcz powiedzieć, że zmonopolizowali oni urzędy w zamku sieradzkim na przeciąg niemal 40 lat. Pomijamy tutaj kwestię asesorów sądu i urzędu grodzkiego, przez które przewinęły się setki osób w tym czasie. Tylko w 1472 r. odnotowano 150 osób, najczęściej pojawiających się jedynie raz w tej roli. Większa częstotliwość dotyczy kilku ledwie z nich: Bartosza z Podłężyc (9), Mikołaja Franka z Wiechutek (7), Jana z Grąd (6), Jana Czepowskiego (6), Stanisława Nieśmira z Młodawina (5), Jana Rowieńskiego z Wójcic (5), Jana Smarzowskiego (5), Jana ze Stawu (5) (zob. aneks 2). Nie wiadomo jednak, czy pełnili oni jakieś inne funkcje w zamku. Natomiast znani są jako komornicy urzędników ziemskich sieradzkich w obu sądach. Częsta obecność w mieście stała się zapewne przyczyną powoływania ich w skład sądu grodzkiego. Ranga asesorów rosła w zależności od przewodniczącego składu. Gdy sądom przewodniczył starosta rolę asesorów powierzano urzędnikom ziemskim lub osobom należącym do znamienitszych rodzin sieradzkich⁹.

Przyjrzyjmy się zatem tym trzem urzędnikom zarządu starościńskiego. Andrzej Wolski herbu Dołęga, właściciel działu w Zduńskiej Woli, niewielkiej części w Paprotni i Woźnikach, jeszcze za życia Jana Koniecpolskiego dosłużył się urzędu chorążego mniejszego sieradzkiego (1454–1473). Nadal jednak pozostawał w służbie młodych Koniecpolskich jako sędzia i burgrabia.

⁷ A. Szymczakowa, *Personel sądu grodzkiego w Sieradzu za starosty Jana Koniecpolskiego (1442–1455)*, „*Studia z Dziejów Państwa i Prawa Polskiego*” 1999, t. IV, s. 174.

⁸ W czasie nieobecności sędziego Wolskiego to rządcą Krokocki przewodniczył sądowi, np. 7 IV 1458 (AGAD, SG, ks. 12, s. 191) razem z Mikołajem z Grabna, podsejdem i Mikołajem z Woźnik, miecznikiem; 12 III 1467 (SG, ks. 15/16, s. 157).

⁹ Np. 29 III 1462: AGAD, SG, ks. 39, s. 229. Księgi (lub składki) wożono ze sobą, o czym świadczy wpis z 7 V 1467 r.: „acta in Piotrkow ante conventionem generalem” – SG, ks. 15/16, s. 181.

Drugi z nich, Jakub Krokocki, zapisał bogatą kartę w służbie Koniecpolskich. Był synem Jana (Janusza) herbu Korab¹⁰, występującego w latach 1398–1432. Z nielicznych wzmianek o Janie zainteresować musi zapiska z 1400 r. Januszek z Krokocic, komornik i Mikołaj, sędzia komisaryczny wojewody sieradzkiego Jakuba Koniecpolskiego pozwali przed sąd wojewody Jakuba z Magnus, który jednak udowodnił posiadanie prawa rycerskiego i nieodpowiedniego¹¹. Krokoccy zatem należeli do klienteli Koniecpolskich co najmniej od początku XV w. Jakub Krokocki (występujący w latach 1441–1480) prawdopodobnie otrzymał imię na cześć patrona – Jakuba Koniecpolskiego, wojewody sieradzkiego. W 1441 r. Krokocki ożenił się z Jadwigą z Mokrzesza, która wniosła mu 100 grz. posagu. Posag, jak i dochody ze sprawowanych w zamku urzędów pozwoliły mu na podwyższenie statusu majątkowego. W latach 1445–1479 poczynił zakupy za 492 grz. we wsiach Ralewice, Bogucice, Kowale, Pożdżenice, Wola Bałucka, Piotrowice, Abramowice, Kobierzycko Małe, Pstrokonie i Woźniki¹². Z wymienionych nabytków nie wszystkie zachowały się w rękę jego potomnych. W 1489 r. Filip z Krokocic, bezdzietny brat rodzony Jakuba, pozostający z nim w niedziale, zapisał swoją część dóbr, tj. Krokocice, Piotrowice, Abramowice, Wolę Krokocką, Pstrokonie i Woźniki, wartości 400 grz., synowcowi Mikołajowi Krokockiemu¹³. Znacznie większe sumy zaangażował Jakub w działalność kredytową. W różnych transakcjach w sumie uruchomił 729 grz.¹⁴ Stać go było na poręczenie pożyczki zaciągniętej przez Kazimierza Jagiellończyka. W 1466 r. Jan Grabski zeznał, że Jakub z Krokocic zapłacił mu 500 grz. i 200 fl., które poręczył za króla¹⁵, choć można postawić pytanie, czy opłacił to zobowiązanie z własnej skątuły, czy z kasy starostwa. Nie wiemy niestety, w jaki sposób król zadośćuczynił Jakubowi. Natomiast nie ulega wątpliwości, że w 1472 r. z własnych pieniędzy sfinalizował pożyczkę 1000 fl. Jakubowi z Piorunowa pod zastaw jego działu w Piorunowie, Czarnyżu, Wrząsowej i Leźnicy¹⁶.

¹⁰ A. Boniecki, *Herbarz polski*, t. XII, Warszawa 1908, s. 291–292 (1453 r. z tego herbu wywodził się Jakub Czarny z Krokocic). Jan z Krokocic świadczył z h. Korab w 1420 r. – zob. S. Łaguna, *Nieznane zapiski heraldyczne średniowieczne polskie, głównie sieradzkie*, [w:] *Pisma Stosława Łaguny*, Warszawa 1915, nr 50, s. 358.

¹¹ AGAD, SZ, ks. 1/2, k. 143v.

¹² AGAD, Księgi ziemskie szadkowskie [dalej: SzZ], ks. 4, s. 440, 504; SG, ks. 10, s. 232, 632, 952; ks. 11, s. 365; ks. 12, s. 344; ks. 14, s. 300; ks. 15/16, s. 464; ks. 19, s. 375, 429; ks. 20, s. 69, 70; ks. 21, s. 93.

¹³ AGAD, SG, ks. 26, s. 122.

¹⁴ AGAD, SG, ks. 10, s. 1066; ks. 11, s. 453; ks. 12, s. 8, 804, 926–927; ks. 14, s. 380; ks. 19, s. 490; SZ, ks. 12, k. 99v.

¹⁵ AGAD, SG, ks. 14, s. 541.

¹⁶ AGAD, SG, ks. 17, s. 417.

Pod koniec życia doczekał się nagrody za wierną służbę. Dnia 6 stycznia 1478 r. Jakub z Koniecpola, starosta sieradzki rozważywszy zasługi i służby, które oddał Jakub z Krokocic, sędzieja grodzki ojcu jego Janowi z Koniecpola, dał mu prawo stanowienia rzeźników i uboju zwierząt wszelkiej płci i rodzaju, czyli tzw. sochaczki, dla jego chłopów w Krokocicach i Woli Krokockiej w mieście Szadku¹⁷. Dość zaskakująca jest treść tego dokumentu. Dopiero 23 lata po śmierci kanclerza jego syn docenił zasługi Jakuba. Znacznie dłużej niż sędzią Jakub był rządcą. Trudno określić zasięg terytorialny jego kompetencji, określano go bowiem w 1453 r. jako rządcę szadkowskiego albo rządcę pana kanclerza, co może oznaczać to samo, ale równie dobrze całe starostwo. Jakub, który w tym samym czasie zasiadał w sądzie ziemskim w Szadku jako komornik sędziego, starosty, podkomorzego, posiadał dom w rynku, zastawiony mu przez Jana, burmistrza szadkowskiego¹⁸. Od 1458 r. tytułowany jest rządcą sieradzkim, zatem jego kompetencje dotyczyły tylko tenuty sieradzkiej. Jak już wspomniano, tenutę szadkowską dzierżył Przedbor Koniecpolski, który powołał niewątpliwie własnego rządcę¹⁹. Jakub poświadczony jest jako rządcą sieradzki do 1475 r. Od 1470 do 1480 r. pełnił urząd sędziego grodzkiego, przez kilka lat łącząc obie funkcje: rządcy i sędziego. Poza służbą w starostwie Krokocki był częstym asesorem w sądach ziemskich Sieradza i Szadku. Podejmował się roli komornika sędziego Jana z Lutomiarska i podsędka Jakuba z Rokszyc²⁰.

Z okresu urzędowania Jakuba Krokockiego w grodzie dwie sprawy budzą szczególne zainteresowanie. Dnia 1 listopada 1475 r. „*in conventione generali siradiensi*” król wystawił list inhibicyjny dla Mikołaja z Równiej oskarżonego o zabójstwo Macieja z Janowic, adresowany do Jakuba Koniecpolskiego, starosty, a w razie jego nieobecności do Jakuba Krokockiego, burgrabiego i sędziego grodzkiego, zwalniający zabójcę od jurysdykcji grodzkiej i odsyłający go do sądu ziemskiego, któremu sprawa ta podlega według króla i jego doradców. Zabójstwa należały do tzw. czterech artykułów starościńskich. Być może to relikw dawnego prawa kasztelanów sieradzkich do jurysdykcji w sprawach o męzobójstwo. Druga sprawa, którą rozstrzygał Jakub, dotyczy procesu oczyszczenia

¹⁷ AGAD, SG, ks. 20, s. 22–23.

¹⁸ A. Bartoszewicz, *Późnośredniowieczny Szadek i jego mieszkańcy w świetle zapisów z najstarszej księgi miejskiej*, „Biuletyn Szadkowski” 2006, t. VI, s. 115; AGAD, Księgi miasta Szadka [dalej: SzM], ks. 1, s. 136.

¹⁹ Nie znamy rządców z czasów Przedbora Koniecpolskiego. Z okresu wcześniejszego w 1432 r. rządcą szadkowskim był szlachcic Sędek z Prusinowic (AGAD, SG, ks. 6, k. 394v); w 1441 r. podrzędczym był Mikołaj (SzM, ks. 1, s. 166).

²⁰ AGAD, SZ, ks. 11, k. 352, 371v, 376, 381; ks. 12, k. 54v, 103, 112, 168, 199, 230v, 235, 242, 252, 270, 279; ks. 13, k. 26, 34v, 56v; SzZ, ks. 5, s. 176, 305; ks. 6, s. 76, 101, 136, 166.

z nagany Andrzeja z Bęczkowic, naganionego przez Jana z Bęczkowic, brata przyrodniego z jednego ojca herbu Jelita, a różnych matek (1478)²¹. Decyzji i jej uzasadnienia jednak nie znamy. Na uwagę zasługuje też posiedzenie sądu 27 kwietnia 1472 r., kiedy przewodniczenie oddano Piotrowi z Kruszowa, sędziemu i Stanisławowi Rokszyckiemu, podsędkowi, a asesorowali urzędnicy ziemscy: sędzia Jan z Lutomińska i podsędek Jakub Rokszycki. Sprawa między starostą Jakubem Koniecpolskim a Janem Rowieńskim z Wójcic dotyczyła niedopuszczenia ciężenia za zasądzone kary. Opór wobec egzekucji wyroku sądu grodzkiego kosztował Rowieńskiego 60 grz. W sprawie tej miał też udział Mikołaj Franek z Wiechutek, który schwytał Jana Rowieńskiego. Pojawił się on kilka razy jako asesor w grodzie, możliwe że przede wszystkim pełnił funkcje policyjne. 30 kwietnia starosta zeznał, że Mikołaj z Równiej zapłacił za syna wszystkie kary z tytułu „*repercussionem iuris castri Siradiensis iuxta librum, prout solus cum matre sua nobilis Elisabeth de Równa repercusserunt iudicium castrensem*”²².

Poza wykonywaniem obowiązków wynikających z racji sprawowania określonych urzędów Jakub Krokocki występował często w roli jednacza stron procesowych w sporach granicznych, co niewątpliwie wiązało się z pełnieniem jednocześnie funkcji komornika podkomorze-
 120 go, także w sprawach o zadane rany czy dział dóbr²³. Trudniej natomiast wyjaśnić jego obecność jako świadka w aktach zapisów posagowo-wiennych. W latach 1447–1478 towarzyszył w tej roli 13 kobietom. Nie sposób ustalić pokrewieństwa między nimi, choć jest określany czasem jako stryj (ale nie rodzony). Możliwe, że kobiety owe pochodziły z jego rodu. W podobnej roli, jako brat klejnotny kobiety, wystąpił jego syn Mikołaj. Niewykluczone też jednak, że z racji stałej rezydencji w zamku Jakub odgrywał – w zależności od potrzeb – rolę stryja lub wuja, obecności tych krewnych wymagało bowiem prawo przy zeznaniach posagowo-wiennych²⁴.

²¹ AGAD, SG, ks. 19, s. 183–184; ks. 20, s. 52. Tenuta szadkowska często była wydzielana ze starostwa sieradzkiego, np. w 1410 r. trzymał ją Andrzej z Wierzbicka, sędzia dobrzyński – J. Bieniak, *Elita ziemi dobrzyńskiej w późnym średniowieczu i jej majątki*, [w:] *Stolica i region. Włocławek i jego dzieje na tle przemian Kujaw i ziemi dobrzyńskiej. Materiały z sesji naukowej (9–10 maja 1994 roku)*, red. O. Krut-Horonziak, L. Kajzer, Włocławek 1995, s. 38.

²² AGAD, SG, ks. 17, s. 401, 406.

²³ AGAD, SG, ks. 12, s. 119, 750, 1008; ks. 13, s. 635; ks. 15/16, s. 46, 377–378, 668; ks. 21, s. 27; SZ, ks. 12, k. 151; SzZ, ks. 4, s. 488, 863, 958; G. i J. Zielińscy, *Wiadomość historyczna o rodzie Świnków oraz rodowód pochodzącej od nich rodziny Zielińskich herbu Świnka*, cz. 1, Toruń 1880, s. 165–166.

²⁴ AGAD, SG, ks. 9, s. 175; ks. 11, s. 718; ks. 12, s. 254; ks. 13, s. 842; ks. 15, s. 659; ks. 17, s. 70, 382; ks. 18, s. 87, 96; ks. 19, s. 124; ks. 20, s. 22, 80–81; ks. 21, s. 314; SzZ, ks. 6, s. 385.

Majątkowy awans Jakuba przełożył się na sukcesy małżeńskie jego dzieci. Córka Anna wyszła w 1460 r. za mąż za Wojciecha z Balina herbu Awdaniec, późniejszego kasztelana konarskiego sieradzkiego, i dostała w posagu 100 grz. Syn Mikołaj ożenił się z Heleną Siemkowską herbu Oksza, córką Stogniewa i dostał za nią 100 kop groszy posagu. Najmłodszy syn, Jan, student Uniwersytetu Krakowskiego w 1458 r., został plebanem w Strońsku²⁵.

Mikołaj Krokocki już za życia ojca stawiał pierwsze kroki w sądownictwie. Początkowo zasiadał w sądzie grodzkim jako asesor (od 15 grudnia 1469 do 25 listopada 1499). W zasadzie jego kariera rozwinęła się już po śmierci Koniecpolskich. W czasie sprawowania rządów starościńskich przez Macieja z Głowaczewic, wojskiego większego sieradzkiego (1489–1497), był sędzią grodzkim²⁶. Dnia 28 czerwca 1501 r. odbył sądy za starostę Rafała Leszczyńskiego²⁷. Zastępował sędziego w sądzie sieradzkim i szadzkowskim (Piotra z Behcic, następnie Jakuba z Woźnik)²⁸. W obu sądach zasiadał w miejsce wojewody Ambrożego Pampowskiego, niekiedy wręcz nazywany wicewojewodą²⁹, oraz jako komornik podkomorzego Wincentego Malskiego³⁰.

W służbie Koniecpolskich pozostawały też dwa pokolenia sołtysów szlacheckiego pochodzenia z królewskiej wsi Wąglczew. Marek (I), występujący w źródłach od 7 stycznia 1406 r. jako asesor w sądzie grodzkim, był rządcą trzech kolejnych Piotrów Szafranców, starostów sieradzkich, poświadczony w tej roli od 1422 do 1438 r.³¹ Kolejny rządcą Michał z Wierzchosławic pojawił się 25 grudnia 1440 r., a po nim Jan Maj z Wojnowic już 25 października 1441 r.³² Synem Marka (I) był Marek (II),

²⁵ AGAD, SG, ks. 12, s. 636; ks. 19, s. 141; *Metryka Uniwersytetu Krakowskiego z lat 1400–1508*, wyd. A. Gąsiorowski, T. Jurek, I. Skierska, przy współpracy R. Grzesika, t. I, Kraków 2004, s. 274.

²⁶ Poświadczony w tej roli 20 I 1494 r. – AGAD, SG, ks. 27, s. 802.

²⁷ AGAD, SG, ks. 30, s. 739. Rafał Leszczyński zmarł 28 VI 1501 (J. Wiesiołowski, *Ambroży Pampowski – starosta Jagiellonów. Z dziejów awansu społecznego na przełomie średniowiecza i odrodzenia*, Wrocław 1976, s. 174) lub 29 VI 1501 r. (AGAD, SG, ks. 30, s. 705).

²⁸ W Sieradzu zasiadał w sądzie od 10 I 1485 do 10 I 1502, w tym *loco iudicis*, 18 XI 1493, 22 II 1496, 27 V 1499, 16 IX 1499; *loco subiudicis* 15 IV 1493; w Szadku od 2 V 1480 do 22 II 1502, w tym *loco sędziego* 5 X 1490, 15 I, 5 III 1493, 24 IX 1499; *loco subiudicis* 6 IX 1491, 20 I 1495, 3 XII 1499 (AGAD, SZ, ks. 13, k. 121, 192v, 228, 228v, 240v, 255, 269, 275v, 287v, 288, 295, 296, 325, 329v, 345, 351v, 354; SzZ, ks. 6, s. 166, 452, 628, 688, 699, 721, 809, 812; ks. 7, s. 3, 18, 182, 201).

²⁹ Jako wicewojewoda: 13 XI 1498, 4 VI 1499, 17 III 1500, 23 III, 15, 21 VI 1501, 10, 18 I, 22 II 1502 (AGAD, SzZ, ks. 7, s. 94, 162, 222, 279, 312, 333; SG, ks. 30, s. 714; SZ, ks. 13, k. 378).

³⁰ Jako komornik podkomorzego 17 IX, 26 XI 1493; 17 I 1497, 15 VI 1501 (AGAD, SzZ, ks. 6, s. 750, 761; SzZ, ks. 7, s. 326).

³¹ AGAD, SG, ks. 1–2, s. 33. Dokumentacja sprawowania urzędu dotyczy dat krańcowych – SG, ks. 4, s. 621; SZ, ks. 10, k. 214v–215. J. Sperka, *Szafrancowie herbu Stary Koń. Z dziejów kariery i awansu w późnośredniowiecznej Polsce*, Katowice 2001, s. 125.

³² AGAD, SG, ks. 7, s. 13, 115; J. Sperka, *Szafrancowie...*, s. 356.

także sołtys z Wąglczewa (piszący się Wąglczewski) i dziedzic drobnego działu w Janowicach koło Błaszek po matce (stad używał miana Janowski). Trudno rozdzielić obu Marków, nie zachowało się bowiem poświadczenie śmierci Marka (I). Możliwe, że Marek (I) zmarł po 1438, a przed 1441 r. albo tylko utracił wtedy urząd. Być może do jego dymisji przyczyniło się oskarżenie wniesione w 1438 r. przez mieszczan łowickich o bezprawne zajęcie im towarów. W każdym razie wzmianki o jakimś Marku z Wąglczewa jako asesorze w sądzie grodzkim pojawiają się ponownie od 5 stycznia 1441 r. do lipca 1445 r.³³ Prawdopodobnie po kilku latach asesorowania Marek (II) nabył tyle doświadczenia, że pozwolono mu na sprawowanie sądów w zamku sieradzkim. Jeszcze za czasów kanclerza Jana Koniecpolskiego w dniach 19 i 21 lipca 1445 r. odbył swoje pierwsze rozprawy sądowe³⁴. W kolejnych latach znowu tylko asesorował zarówno w sądach ziemskich, jak i w grodzie³⁵. W sądzie ziemskim sieradzkim zastępował podsędką Mikołaja Grabieńskiego (9 listopada 1450), *notabene* wyznaczonego przez panów sieradzkich sędzią komisarycznym w sprawie jego ojca z mieszczanami łowickimi, i sędziego Jana z Lutomierska (16 lipca 1453)³⁶. W 1456 r. objął funkcję burgrabiego zamku sieradzkiego, którą pełnił do 1461 r., z przerwą w 1457 r., kiedy w tej roli pojawił się Andrzej ze Zduńskiej Woli.

122

Marek w 1436 r. ożenił się ze Świętochną z Cieni Małej i Brudzewa (koło Wąglczewa). Od Jana z Brudzewa (ojca lub brata) dostała ona drobny dział w Sadokrzyczach. W 1443 r. Marek zapisał jej na połowie części swej w Wąglczewie 170 grz.³⁷ Kupował drobne działki od sąsiadów w Błaszkach: za 15 grz. od Jakuba syna Wojciecha Kątnego (1453); za 26 grz. wraz z prawem kolacji kościoła parafialnego od Heleny Bieniakówny, żony Jana Długosza, kuźnika z Wieruszowa (1456). W Błaszkach miał też karczmę w 1466 r., jego karczmarza Spyra (i innych) ukarał starosta Jan Koniecpolski karą „bis piętnadzieścia” i „70” za odbicie ciąży³⁸. W 1473 r. Marek z bratem Wojciechem, księdzem, dziedzice z Janowic sprzedali część swą w Błaszkach, tj. pół łana i karczmę, część w Janowicach (pół łana i karczmę) Jakubowi Woleńskiemu z Błaszek za 70 grz. Z oprawy ustąpiła druga jego żona Małgorzata z Choszczewa (parafia Małyń). Jeszcze w tym roku kupili od braci Cieńskich, synów Jarosława, 4 łany w Łubnej, karczmę i pół młyna zw. Jo-

³³ AGAD, SG, ks. 7, s. 25–26; ks. 8, s. 4, 43, 127, 180, 245, 365, 392, 400, 412, 455, 546.

³⁴ AGAD, SG, ks. 6, k. 214v; ks. 8, s. 665.

³⁵ AGAD, SZ, ks. 11, k. 219v (3 II 1449); SG, ks. 9, s. 307 (25 IX 1447), 552 (1 IV 1448); ks. 9, s. 611 (10 VI 1448), 642 (3 VIII 1448), 672 (23 IX 1448), 865 (15 IX 1449).

³⁶ AGAD, SZ, ks. 11, k. 268, 365v.

³⁷ AGAD, SZ, ks. 10, k. 107; SG, ks. 8, s. 189.

³⁸ AGAD, SG, ks. 11, s. 17, 795; ks. 14, s. 529.

dle z połową stawu tej samej nazwy i z wolnym połowem ryb w stawie zwanym Czarnisz, dając w zamian część w Janowicach i 90 grz. W 1478 r. od Marcina z Gąsina nabył łąn w Łubnej z rolą karczmarza, stawem i młynem za 30 grz.³⁹ Pisał się odtąd z Łubnej. Po raz ostatni jako asesor w sądzie ziemskim w Sieradzu zasiadał 8 października 1481 r. Żył jeszcze 17 grudnia 1481 r.⁴⁰ Pozostawił dwie córki: Barbarę, żonę Stanisława Kaczuszki z Kostrzewic, która dostała 25 grz. posagu i pannę Katarzynę oraz syna Jerzego zwanego Markiem. Jerzy osiadł w Łubnej z matką Małgorzatą. Jej oprawa w Łubnej wynosiła 200 grz. Córki natomiast w 1483 r. podzieliły się sołectwem w Wąłczewie⁴¹. W przypadku obu Marków nie widać tego rozmachu inwestycyjnego, który był udziałem Jakuba Krokockiego. Faktem jest, że krócej pracowali w zamku. Widać jednak wyraźnie, że z urzędów zarządu starościńskiego bardziej dochodowe było rządziwo. Dowodem większych dochodów rządcy może być choćby transakcja rządcy Marka (I), który w 1431 r. kupił za 120 grz. część wójtostwa w Warcie z połową łąnu w Witowie, wsi należącej do tegoż wójtostwa. Sprzedawcą był Adam z Korczewa, który kupił tę część od Bogusza ze Zborowskich. Transakcja jednak nie powiodła się wobec protestu spadkobierców Bogusza⁴². Marek (II) korzystał raczej z dochodów z własnego majątku i relatywnie wysokich posagów żon.

Obsada urzędów w grodzie składała się z ludzi dobrze znanych Koniecpolskim i doświadczonych. Przejęli w zasadzie urzędników swego ojca. W służbie Koniecpolskich zatrudniono co najmniej dwa pokolenia rodziny Krokockich i Wąłczewskich. Urzędnicy grodzcy wywodzili się z niezamożnej szlachty, służba w zamku pozwoliła niektórym na podniesienie statusu majątkowego, ale awans ten z reguły był krótkotrwały.

Aneks 1. Urzędnicy starościńscy

Rządcy

Jakub Krokocki 1453 rządcą szadkowski; a. 1455 rządcą *cancellarii Regni Poloniae*; rządcą sieradzki 27 II 1458 – 28 VIII 1475 (AGAD, SzM, ks. 1, s. 136; SG, ks. 12, s. 141; ks. 15/16, 17 *passim*, SZ, ks. 12, k. 279).

³⁹ AGAD, SG, ks. 17, s. 697; ks. 20, s. 63, 87.

⁴⁰ AGAD, SZ, ks. 13, k. 97; SG, ks. 22, s. 86. Jako asesor ponadto 30 IX 1471; 20 XII 1473 (SG, ks. 17, s. 186, 737).

⁴¹ AGAD, SG, ks. 20, s. 120, 128; ks. 23, s. 293; ks. 25, s. 114; SZ, ks. 13, k. 198v.

⁴² AGAD, SG, ks. 6, k. 316v; A. Szymczakowa, *Wójtowie Warty w XV wieku*, [w:] *Aetas media – aetas moderna. Studia ofiarowane profesorowi Henrykowi Samsonowiczowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, Warszawa 2000, s. 111–121.

Burgrabiowie

Marek z Janowic, Wąglczewa, Łubnej 25 VI 1456 – 6 V 1461 (AGAD, SG, ks. 11, s. 679; ks. 12, s. 1008).

Andrzej ze Zduńskiej Woli 5 IX 1457 (AGAD, SG, ks. 12, s. 49).

Stefan ze Zduńskiej Woli 25 VIII, 13 X 1469 (AGAD, SG, ks. 15/16, s. 657, 671, 686).

Jakub z Krokocic 1 XI 1475 (AGAD, SG, ks. 19, s. 183–184).

Sędziowie

Andrzej ze Zduńskiej Woli, chorąży mniejszy sieradzki 1458: 6, 27 II, 16–17 V (Brodnia), 5 IX; 1461: 1 I; 1467: 6 IV, 10 VIII; 1468: 19 IX; 1472: 29, 30 VI (AGAD, SG, ks. 12, s. 48, 103, 141, 228, 229, 929; ks. 15/16, s. 139, 213, 537; ks. 17, s. 458, 463).

Marek z Wąglczewa i Janowic 1458: 13 VI, 18 VII, 8 VIII (AGAD, SG, ks. 12, s. 18, 28, 34).

Jan Podlanski/Podłęski 1468: 14 I (SG, ks. 15/16, s. 306).

Jakub Krokocki 1 I 1470 – 18 I 1480 (AGAD, ks. 15/16, 17 *passim*; ks. 20, s. 20–23; SzZ, ks. 6, s. 76, 101, 136, 166).

124

Pisarze

honorabilis Bartłomiej zwany Spot 1480 (AGAD, SG, ks. 21, s. 209).

Aneks 2. Skład personalny posiedzeń sądu i urzędu grodzkiego w 1472 r.

(SG, ks. 17, s. 243–603).

Nie uwzględniono dat, po których nie ma zapisów. Skróty: C – *coram*, P – *presentibus*

1 I: P – Bartosz z Podlężyc, Stanisław Nieśmir z Młodawina, Jan ze Smardzewa, Jan Rakowski z Woli.

6 I „*ostensiones pecuniarum*” C – *generosus* Jakub Krokocki, sędzia komisaryczny grodu.

8 I: C – Jakub Krokocki, P – Jakub Zajączek z Wrzącej, podstarości, Piotr z Charłupi Małej.

13 I: C – Jakub Krokocki, P – Jan z Grąd, kasztelan sieradzki, Jakub Zajączek z Wrzącej, Jan Witowski, Jakub Łacki z Wilamowa, Jan i Bartosz z Podlężyc, Wincenty Tarnowski z Boczków, Piotr z Kostrzewic Załęśnych.

20 I: C – Jakub z Krokocic, P – Jan z Poniatowa, Jan z Podlężyc, Michał z Cieni, Jan z Cieni.

22 I: C – Jakub Krokocki, P – Jakub ze Stawu, Klemens z Biskupic, Piotr Grądzki z Charłupi Małej, Jakub Zajączek z Wrzącej, Jan z Zapolic.

24 I: *Coram ut supra*.

26 I: *Coram ut supra*.

27 I: C – Jakub z Krokocic, P – Lutek z Muchlina, Wojciech z Rożdżałów, Stanisław ze Zwiastowic, Szymon z Rakowic Wielkich, Piotr z Czarstek, Jan z Jarek.

2 I: *Coram ut supra*.

3 II: C – Jakub z Krokocic, sędzia komisaryczny grodu, P – Zawisza z Małynia, Maciej z Suchorzyna, Jan z Charchowa, Stanisław z Gajewnik, Mikołaj Klonowski, Jakub z Zaborowa, Stanisław z Przatowa.

4 II: *termini sunt transpositi super feriam 2 post dominicam Invocavit*.

6 II: C – Jakub Krokocki sędzia grodu, P – Jakub z Wrzącej Zajączek, podstarości, Mikołaj z Niewiesza, Jan z Wrzącej.

7 II: *ut supra, termini transpositi super feriam 7 in duabus septimanis*.

12 II: C – Jakub z Krokocic, sędzia grodu, P – Jan Rowieński z Wójcic, Stanisław z Dziewiątki, Jan z Janiszewic, Jan z Osmolina, Mikołaj Franek z Wiechutek, Jan z Woli.

17 II: *termini* C – Jakub Krokocki, sędzia grodu, P – Jan z Grąd, kasztelan spycimierski, Piotr z Charłupi Małej, Piotr z Wójcic Małych, Wojciech z Golkowa, Tomasz z Pęcherzewa, Piotr z Głuchowa.

21 II: C – Jakub Zajączek z Wrzącej, P – Mikołaj z Poddębic, chorąży większy łączycki, Kiełcz z Balina, wojski mniejszy sieradzki, Jan ze Stawu, Adam z Turu, Jan ze Smardzewa, Wojciech z Borysławic.

24 II: C – Jakub z Krokocic, sędzia grodu, P – Bartosz z Podlężyc, Jan Rowieński z Wójcic, Jan Smarzewski.

2 III: C – Jakub z Krokocic, P: Jan z Lutomińska, sędzia ziemi sieradzkiej, Mikołaj z Ostrowa, podczaszy sieradzki, Świeszek z Lipic, Jan z Potworowa, pisarz generalny ziemi sieradzkiej, Bartosz z Podlężyc, Stanisław Rokszycki z Dąbrowy Wielkiej.

6 III: *„termini sunt transpositi per 2 septimanas causa absencie iudicis”*.

9 III: C – Jakub z Krokocic, P – Pełka z Korytkowa Pełczyno, Bartosz z Kurowa, Klemens i Jan z Ostrowa, Więclaw z Kraszyna, Stanisław z Dziadkowic.

17–25 III: *„termini omnes hodierni sunt transpositi super feriam secundam post Conductus Pasche propter conventionem Pyotrkowiensem nunc celebratum”*.

6 IV: C – *generosus* Jakub z Krokocic, sędzia komisaryczny grodu, P – Jan Radlica z Pęczniewa, Jakub z Milejowa, Maciej z Nowych Koszyków(?), Marcin z Obrzębina, Mózgowiec z Dąbrówki, Mikołaj z Łyszkowic. *„Termini hodierni sunt transpositi super feriam 2 post festum Sancti Adalberti”*.

8 IV: C – Jakub z Krokocic sędzia grodu, P – Mikołaj z Ostrowa, podczaszy sieradzki, Krzesław z Mikołajewic, Jan z Poniatowa, Bieniasz ze Starzynek, Jan ze Smardzewa.

10 IV: „*termini omnes hodierni sunt transpositi super feriam 2 post festum Adalberti causa absencie domini iudicis*”.

13 IV: C – Jakub z Krokocic, sędzia komisaryczny grodu, P – Mikołaj z Kliczkowa, Stefan, Jakub z Piorunowa, Stanisław z Zadzimia, Węclaw z Tądowa Wysokiego, Błażej z Zaborowa, Jan z Piorunowa. „*Terminos locando ad 2 septimanas*”.

15 IV: C – Jakub z Krokocic, Marcin z Porczyn, Mikołaj Grzymała z Lippek, Mikołaj z Żerosławic, Krzesław z Mikołajewic, Mikołaj Franek z Wiechutek, Mikołaj z Krokocic.

17 IV: *magnificus* Jakub z Koniecpola, starosta, P – Jan z Grąd, kasztelan spycimierski, Wincenty z Charłupi Wielkiej, Jakub Zajączek z Wrzącej, Jan ze Stawu, Jakub z Kliczkowa.

20 IV: C – Jakub z Krokocic.

21 IV: C – Jakub z Krokocic.

27 IV: C – Piotr z Kruszowa, sędzia, Stanisław z Rokszyc, podsędek, P – Jan z Lutomińska, sędzia, Jakub z Rokszyc, podsędek ziemi sieradzkiej, Jan z Grabna, kasztelan Konarski sieradzki, Piotr Wężyk z Woli. „*Terminos locando ad 2 septimanas*”.

9 V: C – Jakub z Krokocic, sędzia grodu.

11 V: C – Jakub z Krokocic, P – Wincenty Tarnowski z Boczków, Bartosz z Podłężyc.

13 V: C – Jakub z Krokocic.

15 V: C – Jakub z Krokocic, P – Jakub z Sędzic, Jakub z Abramowic, Wojciech z Trzebieni, Jan, pisarz kasztelana sieradzkiego, Stanisław z Ostrowa, Gotard z Rakowic.

16 V: C – Jakub z Krokocic.

25 V: C – Jakub z Krokocic, sędzia komisaryczny grodu, P – Mikołaj z Poddębic, Dobek z Gawłowic, Mikołaj z Niewiesza, Mikołaj z Brożyny.

30 V: C – Jakub z Krokocic, P – Jan ze Stawu, Jan Krzepowski, Michał Smarszowski, Mikołaj Franek z Wiechutek.

1 VI: C – Jakub z Krokocic, sędzia komisaryczny, P – Bartosz Podlaski, Stanisław z Zadzimia, Jan Grzymała z Lippek, Mikołaj z Trzebiczej, Jakub z Bogutek, Zawisza z Kodrąbu. „*Termini hodierni sunt transpositi ad 2 septimanas*”.

2 VI: C – Jakub z Krokocic.

8 VI: C – Jakub z Krokocic, P – Bartosz z Podłężyc, Jakub z Równiej, Mikołaj z Adamek.

13 VI: C – Jakub z Krokocic, sędzia komisaryczny, P – Strzeżek z Kaczek Średnich, Jan ze Stawu, Jan Skaczynowski, Jan Strachocki, Jan Noskowski, Jan Zapolski.

15 VI: C – Jakub z Koniecpola, starosta, P – Jakub Krokocki, Jan Czepowski, Stanisław z Czepowa, Wincenty Tarnowski, Marcin Pratkowski, Przedbor z Koniecpola, tenutariusz szadkowski, Jan Wężyk z Woli, podkomorzy sieradzki.

22 VI: C – Jakub z Krokocic, P – Jan Noskowski, Jan ze Stawu, Jan Czepowski, Jan Rowieński, Jan Woleński z Błaszek, Wojciech z Lipin.

29 VI: C – Andrzej ze Zduńskiej Woli, chorąży mniejszy sieradzki, sędzia komisaryczny grodu, P – Piotr Przeczeń, Piotr Dąbrowski, Stanisław Rokszycki z Dąbrowy Wielkiej, Jan z Kamocina, Klemens z Kozub, Jan Czepowski.

30 VI: C – Andrzej ze Zduńskiej Woli, chorąży mniejszy sieradzki, *protunc* sędzia komisaryczny grodu.

6 VII: C – Jakub z Krokocic, P – Jan Rowieński z Wójcic, Stanisław z Ostrowa, Jakub [brak miejscowości].

7 VII: C – Jakub z Krokocic. „*Termini omnes hodierni sunt transpositi per 2 septimanas cause absencie domini iudicis*”.

11 VII: C – Jakub z Krokocic, P – Jakub Wnuk ze Świeżyn, Adam z Wodzierad, Mikołaj Krokocki, Bieniasz ze Skarżynka. „*Termini sunt transpositi per 2 septimanas per dominum iudicem*”.

13 VII: C – Jakub Krokocki, sędzia komisaryczny grodu, P – Jan Krzeszowski, Andrzej Kozielski.

14 VII: C – Jakub z Krokocic, sędzia komisaryczny grodu.

20 VII: C – Jakub z Krokocic, P – Stanisław Nieśmir z Młodawina, Wincenty Tarnowski z Boczków, Mikołaj Rokszycki, Ścibor z Łobudzie, Jarosław z Zagórzyc, Jan z Woli.

21 VII: „*termini transpositi in 2 septimanis*”.

27 VII: C – Jakub z Krokocic, sędzia komisaryczny, P – Stanisław Nieśmir z Młodawina, Jakub Piorunowski, Mikołaj Troczeczka. „*Termini locando ad 3 septimanas*”.

28 VII: C – Jakub z Krokocic.

31 VII: C – *magnificus* Jakub z Koniecpola, starosta. „*Termini locando per 2 septimanas*”.

3 VIII: C – Jakub z Krokocic, P – Jan z Grąd, kasztelan spycimierski, Krzesław z Mikołajewic, Piotr z Chabierowa, Mikołaj z Gawłowic, Jan z Czepowa, Jakub z Rakowic. „*Terminos hodiernos locando per 3 septimanas*”.

10 VIII: C – Jakub z Krokocic, P – Mikołaj z Krokocic, Mikołaj Kotek ze Swędzieniejewic, Jan Czepowski, Wojciech ze Stawu, Mikołaj z Wiechutek, Stanisław z Chwałęcic. „*Terminos locando ad 2 septimanas*”.

17 VIII: C – Jakub z Krokocic, sędzia komisaryczny, P – Adam z Wodziera, Stanisław Nieśmir z Młodawina.

18 VIII: C – Jakub z Krokocic.

24 VIII: C – Jakub z Krokocic, P – Stanisław z Kostrzewic, Piotr z Kamionacza, Jan z Czepowa, Wojciech ze Stawu, Mikołaj Franek z Wiechutek. „*Terminos locando ad 2 septimanas*”.

25 VIII: C – Jakub z Koniecpola, starosta.

29 VIII: „*Termini omnes hodierni sunt transpositi per 2 septimanas causa absencie iudicis*”.

31 VIII: C – Jakub z Krokocic. „*Termini omnes hodierni tam novi quam etiam antique sunt transpositi ad 2 septimanas per dominum iudicem*”.

7 IX: C – Jakub z Koniecpola, starosta, P – Jan z Grąd, Przedbor z Koniecpola, Bartosz z Podłęzyc, Stanisław z Rokszyc.

12 IX: C – Jakub z Krokocic, P – Stanisław z Kostrzewic Wielkich, Mikołaj Franek z Wiechutek, Mikołaj Kotek ze Śwędzieniejewic.

14 IX: Jakub z Koniecpola, starosta, P – Jan z Lutomierska, sędzia sieradzki, Przedbor z Koniecpola, Bartosz z Podłęzyc, Stanisław Nieśmir z Młodawina, Wincenty Malski, Kiełcz z Balina, wojski mniejszy sieradzki, Jan Potworowski, pisarz ziemi sieradzkiej, Piotr Wężyk z Woli, Jan z Woli, podkomorzy sieradzki. „*Terminos in 3 septimanas locando*”.

15 IX: C – Jakub z Krokocic, P – Klemens z Biskupic, Jan Brudzewski z Cieni Małej, Michał z Cieni Wielkiej, Stanisław Kołędzki ze Słomkowa Mokrego, Mikołaj z Raczkowa, Jan z Raczkowa.

21 IX: C – Jakub z Krokocic, sędzia komisaryczny grodu.

28 IX: C – Jakub z Krokocic, „*terminos ad 2 septimanas locando*”.

29 IX: C – Jakub Krokocki.

10 X: C – Jakub z Krokocic.

12 X: C – Jakub z Krokocic, P – Jan Potworowski, pisarz ziemi sieradzkiej, Mikołaj z Kwiatkowic, Węclaw z Adamek, Jakub z Grabi, Jan Świema z Rusocic, Dobrogost z Nowej Wsi.

13 X: C – Jakub z Krokocic.

17 X: C – Jakub z Krokocic.

19 X: C – Jakub z Krokocic, P – Jan z Potworowa, pisarz ziemi sieradzkiej, Świąszek z Lipic, Stanisław Lesczki z Ogorzelczyna, Maciej Świeńiecki z Kowali, Mikołaj z Żerosławic, Stefan z Borysławic.

23 X: C – Jakub z Krokocic, P – Wojciech z Wierzchów, Stanisław z Otoka, Jan z Pietrach, Piotr, Paweł z Nieradzy, Mikołaj z Gorzałów, Mikołaj Śwędzieniewski. „*Terminos locando super feriam 2 post festum S. Andreae*”.

26 X: C – Jakub z Krokocic.

28 X: C – Jakub z Krokocic, P – Krzesław z Mikołajewic, Jan Rowieński, Stanisław ze Słomkowa Mokrego.

30 X: C – starosta, P – Jan z Charłupi Wielkiej, Jan Trzebieński z Koci-szewa, Jan Zajączek z Wrzącej.

31 X: C – Jakub z Krokocic.

2 XI: C – Jakub Krokocki, sędzia komisaryczny grodu.

23 XI: C – Jakub z Krokocic, P – Jakub z Młodawina, Mikołaj z Łabędzi, Bartosz z Adamek, Tomasz z Krobanówka, Mikołaj z Wiechutek.

25 XI: C – Jakub Krokocki.

30 XI: C – Jakub Krokocki, P – Jan z Lutomierska, sędzia ziemi sieradzkiej.

1 XII: C – Jakub z Krokocic.

2 XII: C – Jakub z Krokocic.

7 XII: C – Jakub z Koniecpola, starosta, P – Jan z Lutomierska, sędzia ziemi sieradzkiej, Jan z Grąd, kasztelan spycimierski, Jan Węzyk z Woli, podkomorzy sieradzki, Mikołaj z Poddębic, chorąży większy łączycki, Jakub z Krokocic, sędzia grodu.

11 XII: „*termini omnes transpositi super feriam 2 post festum Epiphanie per dominum capitaneum*”.

14 XII: „*termini transpositi*”.

Bibliografia

129

Źródła rękopiśmienne

Archiwum Główne Akt Dawnych:

Księgi grodzkie sieradzkie, ks. 1–2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15/16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 30, 39.

Księgi miasta Szadka, ks. 1.

Księgi ziemskie sieradzkie, ks. 10, 11, 12, 13.

Księgi ziemskie szadkowskie, ks. 4, 5, 6, 7.

Źródła drukowane

Metryka Uniwersytetu Krakowskiego z lat 1400–1508, wyd. A. Gąsiorowski, T. Jurek, I. Skierska, przy współpracy R. Grzesika, t. I, Kraków 2004.

Opracowania

Bartoszewicz A., *Późnośredniowieczny Szadek i jego mieszkańcy w świetle zapisów z najstarszej księgi miejskiej*, „Biuletyn Szadkowski” 2006, t. VI.

Bieniak J., *Elita ziemi dobrzyńskiej w późnym średniowieczu i jej majątki*, [w:] *Stolica i region. Włocławek i jego dzieje na tle przemian Kujaw i ziemi dobrzyńskiej. Materiały z sesji naukowej (9–10 maja 1994 roku)*, red. O. Krut-Horonzak, L. Kajzer, Włocławek 1995.

Boniecki A., *Herbarz polski*, t. XII, Warszawa 1908.

Łaguna S., *Nieznane zapiski heraldyczne średniowieczne polskie, głównie sieradzkie*, [w:] *Pisma Stosława Łaguny*, Warszawa 1915.

- Sperka J., *Szafrąncowie herbu Stary Koń. Z dziejów kariery i awansu w późnośrednio-wiecznej Polsce*, Katowice 2001.
- Szymczakowa A., *Personel sądu grodzkiego w Sieradzu za starosty Jana Koniecpolskiego (1442–1455)*, „*Studia z Dziejów Państwa i Prawa Polskiego*” 1999, t. IV.
- Szymczakowa A., *Szlachta sieradzka w XV wieku. Magnifici et generosi*, Łódź 1998.
- Szymczakowa A., *Wójtowie Warty w XV wieku*, [w:] *Aetas media – aetas moderna. Studia ofiarowane profesorowi Henrykowi Samsonowiczowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, Warszawa 2000.
- Urzędnicy łęczyccy, sieradzcy i wieluńscy XIII–XV wieku. Spisy*, oprac. J. Bieniak, A. Szymczakowa, red. A. Gąsiorowski, Wrocław i in. 1985.
- Wiesiołowski J., *Ambroży Pampowski – starosta Jagiellonów. Z dziejów awansu społecznego na przełomie średniowiecza i odrodzenia*, Wrocław 1976.
- Zawitkowska A., *W służbie pierwszych Jagiellonów. Życie i działalność kanclerza Jana Taszki Koniecpolskiego*, Kraków 2005.
- Zieliński G. i J., *Wiadomość historyczna o rodzie Świnków oraz rodowód pochodzącej od nich rodziny Zielińskich herbu Świnka*, cz. 1, Toruń 1880.